Lietas Nr. C36071314
Lietas arhīva Nr. CA-0035-16/11

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2016.gada 25.janvārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L. Vēbere
tiesneses A. Klaiše un L. Kraule
ar sekretāri /sekretāre/

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu apelācijas kārtībā pēc /pers. E/ apelācijas sūdzības par Talsu rajona tiesas 2015.gada 21.septembra spriedumu /pers. F/ un /pers. G/ prasībā pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

Tiesas sēdē tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a

2014.gada 1.septembrī /pers. F/ un /pers. G/ cēluši Talsu rajona tiesā prasību pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājs 2003.gada 17.septembrī ar AS „SEB banka" noslēdzis aizdevuma līgumu Nr. /numurs/, lai iegādātos nekustamo īpašumu /adrese A/ (*turpmāk-aizdevuma līgums*). Aizdevuma līgums tika vairākkārt grozīts. Nekustamais īpašums tika ieķīlāts konkrētās saistības nodrošināšanai.

Aizdevuma līguma saistību izpildes pastiprināšanai 2007.gada 10.decembrī prasītāji noslēguši ar kreditoru pēc satura identiskus galvojumu līgumus, proti, /pers. F/ - galvojuma līgumu Nr., bet /pers. G/ - galvojuma līgumu Nr. (*turpmāk-galvojuma līgumi*).

Prasītāji galvojuši par atbildētāja saistību, kas izriet no aizdevuma līguma parāda summas 26 433,30 EUR apmērā.

Tā kā atbildētājam praktiski nebija un nav naudas līdzekļu aizdevuma samaksai, bet abi prasītāji dzīvo ieķīlātajā īpašumā un viņiem ir atvērti konti AS "SEB banka", kur tiek ieskaitītas viņu pensijas, tad abi prasītāji atbildētāja vietā ir samaksājuši daļu no viņa saistības: 2009.gada janvārī - martā /pers. G/ samaksāja kopā 598,73 EUR (420,79 LVL), bet /pers. F/ kopš 2009.gada 30.jūnija līdz pat pieteikuma iesniegšanas dienai tiesā samaksāja kopā 8946,27 EUR, no kuriem atbildētājs 2013.gadā viņai atlīdzinājis 892,14 EUR.

Prasītāji uzskata, ka atbildētājs rīkojas negodprātīgi un nespēj segt savas parādsaistības, kas izriet no aizdevuma līguma, tādēļ prasītāji kā galvinieki ir veikuši saistības daļēju izpildi viņa vietā, līdz ar ko atbilstoši Civillikuma (*turpmāk-CL*) 1704. un 1705.pantam prasa piedzīt samaksāto summu no atbildētāja.

Ar Talsu rajona tiesas tiesneša 2014.gada 2.septembra lēmumu apmierināts prasītāju pieteikums par prasības nodrošināšanu, ierakstot ķīlas tiesības atzīmi uz nekustamajam īpašumam /adrese/, prasības summas 8652,86 EUR apmērā.

2014.gada 22.septembrī tiesā saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros norādīts, ka prasību neatzīst. Tā kā abiem prasītājiem un atbildētāja māsai bija izveidojušies lieli komunālo maksājumu parādi, visi ģimenē kopīgi nolēmuši, ka uz atbildētāja vārda tiks iegādāts nekustamais īpašums, kurā dzīvos atbildētāja vecāki (abi prasītāji) un arī atbildētāja māsa. Atbildētājs pārdevis sev piederošo dzīvokli /adrese/ un paņēmis bankā kredītu, bet prasītāji galvojuši par šo kredītu. Starp pusēm pastāv vienošanās, ka prasītāji maksā bankai pusi no mājas kredīta, kas ir 26 433,30 EUR, ko sastāda pamatsumma 13 216,65 EUR un papildus vēl bankas procenti. Tādēļ atbildētājs lūdz tiesu noraidīt prasību un atcelt prasības nodrošinājumu.

Ar Talsu rajona tiesas 2015.gada 21.septembra spriedumu prasība apmierināta, piedzenot no atbildētāja /pers. G/ labā parādu 592,10 EUR, bet /pers. F/ labā parādu 8054,13 EUR un tiesas izdevumus 645,92 EUR, kopā 8700,05 EUR apmērā. Noteiktas prasītājiem tiesības saņemt likumiskos 6% gadā no nesamaksātās pamatparāda summas par laika periodu līdz sprieduma izpildei.

Tiesa spriedumā konstatējusi, ka starp pusēm nav strīda par to, ka atbildētājs noslēdzis ar banku aizdevuma līgumu un abi prasītāji savukārt ir galvojuši par šīm saistībām, 2007.gada 10.decembrī noslēdzot ar banku galvojuma līgumus.

Tiesa konstatējusi, ka starp pusēm nepastāv strīds par to, ka abi prasītāji kopā samaksājuši no aizdevuma līguma izrietošo saistību dzēšanai 8646,23 EUR, ko apstiprina lietā esošie rakstveida pierādījumi (kontu apskati un izdrukas).

Tiesa secinājusi, ka atbildētājs savus iebildumus pamato ar 2013.gada 27.oktobra vienošanos. Taču tiesa ņēmusi vērā, ka šai vienošanās nav piekritusi /pers. F/, izdarot attiecīgu atzīmi, kā arī pēc prasītāja pārstāvja teiktā tam nav piekritis arī pats atbildētājs un /pers. G/, jo viņš to nav parakstījis. Līdz ar to, tiesas ieskatā, minēto apstākļu dēļ vienošanās nav spēkā un nav saistoša nevienai no pusēm.

Tiesa atzinusi, ka atbildētāja pienākums, pamatojoties uz CL 1704., 1705.pantu, ir atlīdzināt prasītājiem visu summu 8646,23 EUR, ko prasītāji viņa vietā samaksājuši kreditoram.

Apelācijas sūdzību par Talsu rajona tiesas 2015.gada 21.septembra spriedumu iesniedzis atbildētājs, apelācijas sūdzībā minēts, ka spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā, un atbildētājs lūdz prasību noraidīt.

Apelācijas sūdzībā izvirzīti vairāki argumenti un apsvērumi, kas, apelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā, nav izvērtēti pirmās instances tiesā, bet konkrēti:

[1] Norāda, ka atbildētājam nekad nav bijis parādu pret AS "SEB banka" saistībā ar aizdevumu līgumu, līdz ar to nav iestājies galvinieku (prasītāju) pienākums maksāt kreditoram atbildētāja vietā.

Uzskata, ka nepamatots ir pirmās instances tiesas secinājums, ka starp pusēm nav strīds par to, ka prasītāji samaksājuši 8646,23 EUR apmērā aizdevumu AS "SEB banka" kā galvinieki par atbildētāja saistību, kas izriet no aizdevuma līguma.

Sūdzības iesniedzēja ieskatā, starp pusēm tieši pastāv strīds par to, vai tās ir vai nav bijušas galvinieku saistības. Tiesa nav konstatējusi, ka prasītāji savus maksājumus kreditoram būtu veikuši kā galvinieki, samaksājot atbildētāja parādu, jo kreditors nekad pret galviniekiem, proti, prasītājiem, nav cēlis

prasījumu samaksāt atbildētāja parādu.

[2.] Ņemot vērā to, ka lietā nav pierādījumu, ka būtu iestājies prasītāju kā galvinieku pienākums pret atbildētāja kreditoru maksāt atbildētāja vietā viņa parādu, tad konstatējams, ka prasītāju naudas līdzekļu pārskaitījums kreditoram, iespējams, ir prasītāju dāvinājums (CL 1912.pants) atbildētājam.

Lietā nav pierādījumu tam, ka prasītājiem būtu bijis CL 1919.-1924.pantā minētais pamats dāvinājuma atsaukšanai, līdz ar to nav pamata naudas līdzekļu piedziņai no atbildētāja.

[3.] Nav saprotama tiesas spriedumā izteiktā loģiskā sakarība starp to vai atbildētājam bija vai nebija naudas līdzekļi un to, kāpēc šāda iemesla dēļ prasītājiem jādzīvo ieķīlātā īpašumā, arī tas, ka prasītājiem ir atvērti norēķinu konti bankā nekādi ar to nav saistīts. No tiesas secinājuma, sūdzības iesniedzēja ieskatā, var konstatēt, ka starp prasītājiem un atbildētāju pastāvēja īres tiesiskās attiecības.

No 2013.gada 27.oktobra vienošanās izriet, ka pēc tam, kad prasītāji bija veikuši dāvinājumu, viņi vēlējās izmantot kreditoram ieķīlāto īpašumu par samaksu vai arī ar vienošanos vēlējās dokumentāli noformēt pirms tam esošo mutisko vienošanos par kreditoram ieķīlātā īpašuma izmantošanas kārtību.

Norāda, ka arī no vienošanās un tā fakta, ka prasītāju dzīvesvieta ir atbildētājam piederošais ieķīlātais nekustamais īpašums, konstatējams, ka, iespējams, prasītāju vēlme bija palīdzēt atbildētājam ar īpašuma izmantošanu un samaksu.

Uzskata, ka vienošanās būtībā ir starp divām ģimenēm dēla (atbildētājs) un mātes (prasītāja) ģimenēm, ar ko tika pausta vēlēšanās visus maksājumus, kas saistīti ar kreditoram ieķīlāto nekustamo īpašumu, segt uz pusēm.

[4.] Kā pierādījumus maksājumiem kreditoram un ar kreditoram ieķīlātā īpašuma saistīto izdevumu veikšanai, atbildētājs iesniedza bankas konta pārskatus, komunālo pakalpojumu sniedzēju izziņu, kā arī pierādījumus, kas atspēko prasītāju apgalvojumus, ka atbildētājam kādu brīdi nav bijuši naudas līdzekļi.

Norāda, ka tiesa atbildētāja iesniegtos pierādījumus nav analizējusi un nav devusi tiem novērtējumu, līdz ar to sūdzības iesniedzēja ieskatā spriedums nav sastādīts atbilstoši CPL 193.panta prasībām.

[5.] Nav pamata no atbildētāja piedzīt visu prasītājas samaksāto valsts nodevas summu, jo prasītāji lietas izskatīšanas gaitā ir samazinājusi (precizējuši) prasījumu 592,10 EUR apmērā (sākotnējā prasība ir 598,73 EUR), un atbildētājs par to nevar būt atbildīgs.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētāja pilnvarotā pārstāve /pers. I/ apelācijas sūdzību uzturēja spēkā, lūdzot prasību noraidīt, bet paskaidrojumu sniegšanas laikā precizēja, ka, iespējams, kaut kādā daļā varētu atzīt prasību (50% no 7728,31 EUR), taču pēc 2013.gada 27.oktobra vienošanās visi izdevumi, tanī skaitā kredīta maksājumi un komunālie maksājumi jāmaksā līdzīgās daļās- prasītājiem un atbildētājam, taču prasītāji nav veikuši komunālo maksājumu samaksu. Turklāt pārstāve paskaidroja, ka zināmu laika posmu atbildētājam bijušas problēmas ar naudas līdzekļu apgrozījumu kontā, tādēļ viņš devis vecākiem naudu, kuri to iemaksājuši savos kontos, banka attiecīgi ieturējusi maksājumus.

Prasītāju pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Uģis Ūsiņš lūdza prasību apmierināt, apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu. Papildus prasībā minētajam pārstāvis paskaidroja, ka māja, kurā pašlaik dzīvo divas ģimenes: prasītāji un atbildētājs ar savu ģimeni, tika iegādāta ar nolūku, lai visa ģimene tajā varētu dzīvot. Līdzekļi tika ņemti no naudas, kas tika iegūta, prasītājiem pārdodot savu dzīvokli, naudu deva arī prasītāju meitas (atbildētāja māsas) ģimene, bet kredīts tika noformēts uz atbildētāju, savukārt abi prasītāji galvoja, māja tika ieķīlāta. Tad, kad atbildētājs nevarēja veikt maksājumus, prasītāji to darīja viņa vietā, jo apzinājās, ka var tikt izlikti no mājas. Pārstāvis noliedza, ka tās naudas summas, par kuru atmaksu celta prasība, būtu devis vecākiem atbildētājs, jo šī nauda tika samaksāta no prasītāju līdzekļiem. Pārstāvis nevēlējās iesniegt pierādījumus tam, kādēļ prasītāji uzsākuši veikt maksājumus atbildētāja vietā, bet pieļāva, ka viņi ir rakstījuši bankai iesniegumu, lai naudu ietur no viņu kontos esošajiem līdzekļiem.

Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi pierādījumus, noklausījusies atbildētāja pārstāves un prasītāju pārstāvja paskaidrojumus un izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība ir noraidāma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma (*turpmāk-CPL*) 192.pantam, ievērojot CPL 432.panta otrās daļas noteikumus, apelācijas instances tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas. Citiem vārdiem, tiesai, taisot spriedumu, ir saistošs prasītāja materiāltiesiskais prasījums, kura likumību un pamatotību tiesai jāpārbauda, kā arī pamats – apstākļi, uz kuriem prasītājs pamato savu prasījumu. Tā kā spriedumu atbildētājs pārsūdzējis pilnā apmērā, līdz ar ko apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības.

Tiesas kolēģija konstatē, ka starp pusēm nav strīda par to, ka atbildētājs, noslēdzot aizdevuma līgumu ar AS "SEB banka", uzņēmies aizdevuma atmaksas saistības kā galvenais parādnieks, savukārt abi prasītāji, noslēdzot galvojuma līgumus ar kreditoru, kļuvuši par galviniekiem, turklāt uzņēmušies ekspromisorā galvojuma saistības.

Ar rakstveida pierādījumiem tiek apliecināts, ka no abu prasītāju kontiem, kas atvērti AS "SEB banka", tikuši ieturēti maksājumi aizdevuma līguma saistību izpildei. Tanī pat laikā tiek iesniegti rakstveida pierādījumi, kas apliecina, ka arī no atbildētāja konta kas atvērts AS "SEB banka", tikuši ieturēti maksājumi aizdevuma līguma saistību izpildei. Izanalizējot konta pārskatus par 2014. un 2015.gadu, tiesas kolēģija konstatē, ka kredīta atmaksas kavējumi ir nebūtiski, jo aprēķinātā līgumsoda summas ir nelielas, kas nozīmē, ka saistības, kas izriet no aizdevuma līguma ir pildītas.

Taču pretēji pirmās instances tiesas atziņai tiesas kolēģija konstatē, ka starp pusēm pastāv strīds par to, vai prasītāji kā galvinieki veikuši maksājumus kredīta atmaksai kā galvinieki jeb prasītāji veikuši aizdevuma atmaksu, pamatojoties uz pušu mutisku vienošanos, kas vēlāk tikusi atspoguļota 2013.gada 27.oktobra vienošanās dokumentā (lietas 49.lapa).

Abas puses apliecina, ka ģimenē ticis pieņemts lēmums iegādāties nekustamo īpašumu, kura iegādei tikuši pārdoti dzīvokļi un mājas iegādei iztrūkstošie līdzekļi ņemti kredītā, kas noformēts uz atbildētāja vārda, bet prasītāji galvojuši par šīs saistības izpildi. Nav strīda arī par to, ka mājā, kas ieķīlāta kā nodrošinājums aizdevuma līguma saistību izpildei, dzīvo divas ģimenes: prasītāji un atbildētājs ar savu ģimeni.

Lietā netiek iesniegti pierādījumi tam, ka AS "SEB banka" (*turpmāk-kreditors*) būtu vērsies pret prasītājiem (*turpmāk-galvinieki*) un pieprasījusi atbildētāja uzņemto saistību izpildi. Arī galvojuma līgumi nepiešķir kreditoram tiesības automātiski veikt naudas līdzekļu ieturējumus no kontiem, kas atvērti prasītājiem šajā bankā.

Lai arī 2013.gada 27.oktobra vienošanos tiešām nav parakstījis /pers. G/, bet /pers. F/ to parakstījusi ar iebildumu, ka vienošanās nav spēkā, jo viņa nepiekrīt tam, ka bez īpašnieka atļaujas aizliegts dot naktsmājas trešajām personām, taču no lietā iesniegtajiem rakstveida pierādījumiem (/pers. F/ konta pārskati) redzams, ka faktiski šī vienošanās attiecībā uz tiem maksājumiem, kas veicami par māju, tikusi pildīta: atbildētājam maksāta nauda par malkas iegādi, komunālo maksājumu segšanai, kā arī mājas kredīta atmaksai (lietas 34.-36.lapa).

Tiesai ir saistošs tiesā celtās prasības pamats.

CL 1705.pants piešķir galvotājam regresa tiesību pret galveno parādnieku šādos gadījumos:

1. ar brīdi, kad samaksāts (nolīdzināts) parāds pilnībā;
2. ar brīdi, kad samaksāta (nolīdzināta) kāda parāda daļa;
3. ar tiesas sprieduma spēkā stāšanās brīdi, ar kuru no galvotāja piedzīts parāds, bet spriedums reāli vēl nav izpildīts.

Konkrētajā gadījumā prasība celta par parāda daļas piedziņu regresa kārtībā, jo prasītāji norāda, ka zināmu galvenā parāda daļu ir samaksājuši (nolīdzinājuši) galvenā parādnieka vietā.

Saistība, kas izriet no aizdevuma līguma, turpinās, galvenais parādnieks turpina pildīt no šī līguma izrietošās saistības un atmaksā aizdevumu kreditoram.

Izejot no CL 1401. un 1412.pantu jēguma, saistības priekšmets var būt ne tikai pozitīva darbība, bet arī atturēšanās no kādas darbības.

Tiesas kolēģija konstatē, ka konkrētajos galvojuma līgumos abi galvinieki uzņēmušies konkrētu saistību,- pēc saistības vai tās daļas izpildes galvenā parādnieka vietā necelt regresa prasību pret galveno parādnieku pirms kreditors nav pilnībā apmierinājis savus prasījumus no pamatlīguma, t.i. aizdevuma līguma (galvojuma līgumu 2.1.6.punkts). Nav strīda par to, ka aizdevuma līguma saistības nav izpildītas joprojām.

Attiecīgi tiesā izšķirams jautājums par to, vai šī galvojuma līgumos ietvertā prasītāju saistība nevar kalpot par pamatu prasības noraidīšanai.

Tiesību normu iztulkošana nozīmē tiesību normas satura izzināšanu, visupirms noskaidrojot tajā lietoto vārdu nozīmi *(sk. Satversmes tiesas 2011. gada 11. janvāra sprieduma lietā Nr. 2010- 40-03 9. punktu)*.

Taču gramatiskā iztulkošanas metode ir tikai pirmā no iztulkošanas metodēm, un nav pareizi vadīties vienīgi pēc tiesību normas vārdiskās jēgas. Iztulkojot tiesību normu pēc gramatiskās metodes, iegūtais rezultāts nav galīgs, un pēc citu iztulkošanas metožu pielietošanas, tas ne vienmēr var tikt apstiprināts *(sk. Satversmes tiesas 2005. gada 22. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā 2004-25-03 6. punktu)*.

Tiesību doktrīnā, runājot par tiesību normu piemērošanas loģisko shēmu un subsumpciju kā metodi, uzsvērts, ka „subsumpcija ir izšķiramā dzīves gadījuma juridiski nozīmīgo apstākļu (faktiskā sastāva) detalizēta izvērtēšana, pamatojoties uz tiesību normas sastāva pazīmēm, lai noskaidrotu, vai faktiskais sastāvs ir viens no normas sastāva gadījumiem." *(sk. Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā. Rakstu krājums Dr.hab.iur. profesora Edgara Meļķiša zinātniskā redakcijā, Rīga, 2003, 26.lpp.)*.

Tiesai, izvērtējot iepriekšminētos lietā nodibinātos fakta apstākļus, jāatbild uz jautājumu, vai prasību var apmierināt, ja abi galvotāji apņēmušies neizvirzīt regresa prasības pret galveno parādnieku līdz brīdim, kamēr izpildītas pilnībā no aizdevuma līguma izrietošās saistības pret kreditoru. Likums piešķir galvotājam regresa tiesības arī gadījumā, ja nolīdzināta tikai daļa no parāda, savukārt galvojuma līguma nosacījumi paredz aizliegumu realizēt regresa tiesības šajā gadījumā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka ir nodibināma galvojuma saistības patiesā daba, jo tam ir būtiska nozīme pie konkrētā strīda atrisināšanas.

Ir jāņem vērā galvojuma līguma būtība. Galvojums ir viens no senākajiem saistības pastiprināšanas veidiem. CL 1696.panta izpratnē galvinieka saistība atbilst galvenā parādnieka saistībai, proti,- ar likumu ir noteikts pamatprincips "kas galvo, tas maksā". Taču CL neaizliedz un pat pieļauj īpašas atkāpes jeb atrunas, nodibinot galvojuma saistību, piemēram,- galvinieks var galvot tikai kādas konkrētas summas apmērā, uzņemties saistību tikai uz zināmu laiku, galvojums par būt ekspromisorisks vai neekspromisorisks u.tml.

Galvojums atbilstoši CL 1692.pantam ir līgums starp galvinieku un kreditoru, atbilstoši kuram tiek nodibināta akcesora saistība, kura pastāv blakus galvenajai saistībai.

Galvojuma pamatā ir blakus saistība, kuras uzdevums ir konkrēts un nepārprotams-kalpot par nodrošinājumu galvenā parāda saistības nodrošinājumam.

Tātad, izejot no līgumu slēgšanas brīvības principa, tikai kreditors un galvinieks vienojas, uz kādiem nosacījumiem tiek noslēgts galvojuma līgums un kādas konkrēti saistības un tiesības izrietēs no šī galvojuma līguma.

Konkrētajos galvojuma līgumos abi galvinieki uzņēmušies konkrētu saistību,- pēc saistības vai tās daļas izpildes galvenā parādnieka vietā necelt regresa prasību pret galveno parādnieku pirms kreditors nav pilnībā apmierinājis savus prasījumus no pamatlīguma, t.i. aizdevuma līguma (galvojuma līgumu 2.1.6.punkts). Piekrītot galvot ar šādu nosacījumu, abi galvinieki faktiski atteikušies no savām CL 1705.pantā paredzētajām regresa tiesībām tajā gadījumā, kad nolīdzinājuši daļu no galvenās saistības galvenā parādnieka vietā, piekrītot, ka šo tiesību realizācija var notikt tikai pēc tam, kad galvenais parādnieks pilnībā norēķinājies ar kreditoru.

Šo galvojuma līguma nosacījumu neviens no prasītājiem nav apstrīdējis. Kā zināms, tiesīgi noslēgti līgumi ir jāpilda. Tiesas kolēģija atzīst, ka šāda nosacījuma ietveršana galvojuma līgumā nav nelikumīga, jo tā kalpo leģitīma mērķa sasniegšanai, turklāt tā neatņem galviniekiem regresa tiesības, bet nosaka notikumu, kuram iestājoties tā var tikt izmantota (saistības, kuras izpildes nodrošinājumam kalpo galvojums, pilnīga izpilde).

Pie šādas atziņas tiesas kolēģija nāk, analizējot galvojuma saistības būtību.

CL 1711.pants paredz īpašu galvojuma veidu (galvojums kā dāvinājums), kurā galvotājs jau no pašas saistības nodibināšanas brīža atteicies no savām tiesībām vērst savu regresa prasību pret galveno parādnieku. Pēc savas saturiskās būtības tas vairs nav galvojums CL izpratnē, jo galvinieks rīkojas ar nolūku apdāvināt. Praksē šādu īpatnēju saistību varētu sastapt attiecībās starp radiniekiem. Konkrētajā gadījumā nav noslēgts šāda veida galvojums, jo abi galvotāji nav pilnībā atteikušies no regresa tiesībām pret galveno parādnieku, neskatoties uz to, ka galvotāji ir galvenā parādnieka vecāki. Taču galvojuma līgumi noslēgti ar atrunu, kas zināmā veidā norāda uz abu galvotāju skaidri paustu vēlēšanos atteikties no savām regresa tiesībām pret galveno parādnieku līdz brīdim, kamēr pilnā apmērā izpildīta galvenā saistība pret kreditoru.

Neskatoties uz to, ka galvojums ir līgums starp galvinieku un kreditoru, galvojuma līguma noslēgšana nenoliedzami rada zināmas tiesības un pienākumus arī starp galvinieku un galveno parādnieku.

CL 1704.pantā noteikts, ka uz galvinieku pāriet kreditora prasījumi pret galveno parādnieku tādā apmērā, kādā galvinieks devis apmierinājumu kreditoram, proti,- CL paredz automātisku tiesību pāreju no kreditora uz galvinieku. "Tā ir tā saucamā atvieglotā prasījumu tiesību pāreja. Galvinieks, kurš samaksājis parādnieka vietā, saskaņā ar likumu, bez īpašas prasījumu tiesību nodošanas, stājas kreditora vietā un var no parādnieka prasīt, lai tas atgriež viņam visu samaksāto [..], profesors V.Sinaiskis minēto prasījumu tiesību pāreju nosaucis par "likumisko cesiju"(V. Sinaiskis. Saistību tiesības, R., 1940,25.lpp). Šāds viedoklis atbilst CL 1793.panta noteikumiem, saskaņā ar kuriem prasījumi var pāriet no agrākā kreditora uz jaunu ar cesiju, kura notiek pēc likuma, bez agrākā kreditora gribas izteikuma. CL 1704.panta norma pasaka, ka prasības un ierunas no tās tiesiskās attiecības, kas pastāv starp galvinieku un galveno parādnieku, paliek negrozītas. Ar jēdzienu "no tās tiesiskās attiecības" jāsaprot galvenā parāda saistība ar visām no tās izrietošajām un ar to saistītajām tiesībām, kurās neapšaubāmi ietilpst arī ķīlas tiesība, ja tā kalpojusi par nodrošinājumu galvenajai parādu saistībai (Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, R., 1998, 208.lpp.).

Tātad savu tiesību aizsardzību galvinieki nav zaudējuši, jo faktiski uz viņiem ir pārgājušas prasījumu tiesības pret galveno parādnieku (cesija, kas notiek uz likuma pamata) par to parāda daļu, ko viņi nolīdzinājuši kreditoram, taču šo tiesību realizācija ir aprobežota ar konkrētu nosacījumu, kas vēl nav iestājies (galvojuma līguma 2.1.6.punkts). Galvenais parādnieks nav izpildījis savas no aizdevuma līguma izrietošās saistības pret kreditoru, līdz ar ko uz galviniekiem nevar pāriet prasījumu tiesības, kas izriet no aizdevuma līguma un visām no tā izrietošajām un ar to saistītajām tiesībām (tanī skaitā ķīlas tiesībā, jo no aizdevuma līguma izrietošā saistība ir nodrošināta ar hipotēku).

Galvojumam obligāti nepieciešama rakstiska forma (CL 1695.pants), līdz ar ko šī līguma puses ir tiesīgas vienoties ne tikai par šī līguma būtiskajām sastāvdaļā, bet arī blakus noteikumiem.

Galvojuma līguma rakstveida formas mērķis, cita starpā, ir nodrošināt skaidrību un noteiktību galvinieka tiesiskajās attiecībās ar kreditoru.

Noslēdzot galvojuma līgumu, galviniekam ir jāapzinās, ka galvojuma mērķis ir nodrošināt galvenā parādnieka saistību izpildi attiecībā pret kreditoru. Ja šī mērķa sasniegšanai kreditors kā īpašu nosacījumu pieprasa, lai galvinieks nerealizē savas regresa prasījuma tiesības līdz brīdim, kamēr nolīdzināta jeb izpildīta galvenā saistība, un galvinieks tam piekrīt, tad šis nosacījums ir jāievēro.

Saskaņā ar CL 1549.pantu nosacījums ir tāds līguma noteikums, ar kuru līguma spēks ir darīts atkarīgs no kāda nākoša un nezināma vai vismaz par tādu domājama notikuma. Nosacījumi ir divu veidu-atliekošie un atceļošie. Atliekošs nosacījums atliek saistības izpildi līdz konkrētam brīdim, bet konkrētajā gadījumā,- konkrēta galvinieka tiesības realizācija (aktīva darbība, kas izpaužas regresa prasības izvirzīšanā pret galveno parādnieku) ir padarīta atkarīga no konkrēta nosacījuma iestāšanās fakta.

Nav pamata atzīt pielīgto nosacījumu par neiespējamu vai nelikumīgu (CL 1570.pants). Gadījumā, ja galvinieka prasība tiek apmierināta, tiesas spriedums var tikt nodots piespiedu izpildei, kas savukārt nozīmē, ka galvenais parādnieks iespējams nevarēs izpildīt savas saistības, kas izriet no aizdevuma līguma, proti,- tiesā iesniegtās regresa prasības apmierināšana acīmredzami aizskar kreditora tiesiskās intereses. Tieši šo tiesību aizsardzībai galvojuma līgumos ietverts nosacījums, kas ir respektējams.

CL 1705. pants piešķir tiesību, nevis pienākumu galviniekam celt regresa prasību pret galveno parādnieku par parāda samaksu. Galvinieks, kas samaksā parādu parādnieka vietā, var arī necelt prasību pret galveno parādnieku, piemēram, ja galvinieku un galveno parādnieku saista radnieciskas vai draudzīgas attiecības. No tā, vai galvinieks īsteno vai neīsteno regresa tiesības, nemainās galvojuma būtība un nezūd galvojuma mērķis.

Lai prasītu nosacīta prasījuma izpildes nodrošinājumu (pastiprinājumu), ir jābūt īpašam iemeslam, kas norāda uz to, ka pasliktinās nosacīti tiesīgā izredzes uz izpildījuma saņemšanu gadījumā, ja nosacījums iestāsies. Galvinieki gan ir tiesīgi savu tiesību un ar likumu aizsargāto interešu aizstāvībai pieprasīt, lai galvenais parādnieks dod nodrošinājumu galvinieku regresa prasībai, kas var tikt celta nākotnē, piemēram, taču tāda prasība tiesā nav celta (CL 1706.pants).

Tiesas kolēģija nāk pie atziņas, ka tiesā celtās regresa prasības apmierināšana būtu pretrunā ar CL 1704.pantu un galvojuma līguma noteikumiem. Turklāt CL 1559.pants paredz, ka nosacīti tiesīgais nevar pirms nosacījuma iestāšanās celt prasību.

Ceļot prasību, prasītāji nav iesnieguši kreditora piekrišanu (akceptu) prasības celšanai pret galveno parādnieku. Kreditors nav izskatāmās lietas dalībnieks.

Gadījumā, ja prasība tiek apmierināta, nolēmums stājas spēkā, prasītājiem rodas tiesības pieprasīt nolēmuma izpildi, tanī skaitā piespiedu kārtā. Ja nolēmums tiek nodots izpildei, atbildētājam kā parādniekam rodas pienākums parādu samaksāt, kas nenoliedzami radīs grūtības izpildīt ar aizdevuma līgumu uzņemtās saistības,- veikt kredīta maksājumus.

Nenoliedzami atbildētājs nav galvojuma līgumu dalībnieks, taču, izvērtējot visus lietā nodibinātos apstākļus to kopumā, tiesas kolēģija atzīst, ka nevar ignorēt faktu, ka galvenā saistība faktiski tika nodibināta, ģimenes locekļiem kopīgi par to vienojoties, jo tās nodibināšanas pamatā bija ģimenes kopīgs lēmums iegādāties dzīvojamo māju, kurā varētu dzīvot gan prasītāji, gan atbildētājs. No pušu paskaidrojumiem izriet, ka ģimene kopīgi ir pildījusi ar aizdevuma līgumu uzņemtās saistības līdz brīdim, kad ģimenē radās domstarpības par to, ka mājā tiek iemitinātas trešās personas. Zināmā veidā paši prasītāji, piekrītot tam, ka galvojuma līgumos tiek ietverts 2.1.6.punkts, ir pauduši savu gribu nevērsties pret savu dēlu kā galveno parādnieku laika periodā, kamēr netiek atmaksāts parāds kreditoram. Tādējādi tiesas kolēģija secina, ka atbildētājam bija pamats paļauties uz to, ka viņa vecāki necels pret viņu prasību par kredīta atmaksai izlietoto līdzekļu atmaksāšanu.

Pamatojoties uz minēto, prasība ir noraidāma.

CPL 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Tā kā prasība tiek noraidīta no prasītājiem piedzenami atbildētāja samaksātie tiesas izdevumi: valsts nodeva par apelācijas sūdzību 568,24 EUR. Izejot no katra prasītāja pieteikto prasījumu apmēra, izdevumi atlīdzināmi proporcionāli (93% /pers. F/ un 7 % /pers. G/), piedzenot no /pers. F/ 528,55 EUR, bet no /pers. G/ 39,78 EUR.

CPL 42.panta otrā daļa paredz, ka tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piedzenami no prasītāja, ja prasība tiek noraidīta. Kopējie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu dokumentu nosūtīšanu ir 10,37 EUR, samaksāti ir 6,27 EUR. Attiecīgi no /pers. F/ valsts labā piedzenami 3,80 EUR, bet no /pers. G/ 0,30 EUR.

CPL 140.panta sestā daļa paredz, ka, noraidot prasību, tiesai ar spriedumu jāatceļ prasības nodrošinājums. Tādēļ ir pamats atcelt ar Talsu rajona tiesas tiesneša 2014.gada 2.septembra lēmumu lietā piemēroto prasības nodrošinājumu, vienlaicīgi nosakot, ka tas saglabājas līdz brīdim, kamēr stājas spēkā spriedums.

Pamatojoties uz iepriekš minēto un Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.[1], 430., 432., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

Noraidīt /pers. F/ un /pers. G/ prasību pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, labā valsts nodevu 39,78 EUR (trīsdesmit deviņi *euro* un 78 centi).

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, labā valsts nodevu 528,55 EUR (pieci simti divdesmit astoņi *euro* 55 centi).

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par pavēstu un tiesas dokumentu nosūtīšanu 0,30 EUR (30 centi).

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par pavēstu un tiesas dokumentu nosūtīšanu 3,80 EUR (trīs *euro* un 80 centi).

Noteikt 10 (desmit) dienu termiņu labprātīgai sprieduma izpildei, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Atcelt ar Talsu rajona tiesas tiesneša 2014.gada 2.septembra lēmumu lietā piemēroto prasības nodrošinājumu-ķīlas tiesības atzīmes ierakstīšanu zemesgrāmatā nekustamajam īpašumam /adrese/, kadastra Nr./numurs A/, nosakot, ka nodrošinājums saglabājas līdz dienai, kad spriedums stājas likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2016.gada 3.februārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L. Vēbere

Tiesnese A. Klaiše

Tiesnese L. Kraule